

Resume

Natura 2000 område nr. 89, delplan for H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, H86 Brede Å, H90 Vidå med tilløb, Rudbøl Sø og Magisterkogen og F57 Vadehavet.

Områdebeskrivelse

Vadehavet er et næringsrigt og lavvandet vådområde på overgangen mellem hav og land. Med dets tidevand, meget store biologiske produktion og særlige naturtyper er det bl.a. et af de vigtigste vådområder for vandfugle, der benytter den østatlantiske trækrute. Det er således et værdifuldt fouragerings-område for flere millioner vandfugle, der opholder sig her under trækket eller benytter området som yngle-, fældnings- og overvintringslokalitet. Samtidig er dette kystområde levested for mere end 500 arter af planter og dyr, hvoraf flere ikke forekommer andre steder i verden, og Vadehavet har også en særlig betydning som opvækstområde for en del af Nordsøens fiskearter.

Naturbeskyttelsesområderne i vadehavsområdet omfatter de nedre dele af å-systemerne med udløb i Vadehavet, marsk- og strandengsområder langs fastlandskysten, klit-, strand- og marsklandskaber på øerne Rømø, Mandø, Fanø og Langli, samt tilstødende havområder.

I området findes en del fredninger, men den overordnede beskyttelse varetages gennem bestemmelserne for Natur- og Vildtreservat Vadehavet.

Vigtigste naturværdier

Vadehavsområdets store udstrækning og dynamiske natur-forhold skaber grundlaget for en lang række naturtyper og arter, som er omfattet af EF-habitat- eller EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Flere er såkaldt prioriterede naturtyper og arter.

Der indgår 33 forskellige naturtyper i udpegningsgrundlaget, og blandt de mest karakteristiske er marine naturtyper som sandbanker og vadeblader, samt de enorme arealer med strandenge og klitnaturtyperne på Vadehavsøerne og Skallingen.

Fiskearter som stavsild, laks og snæbel er blandt de karakteristiske arter for området, men også for pattedyr som odder, og i særdeleshed havpattedyrene spættet sæl, gråsæl og marsvin, er Vadehavsområdet et uhyre vigtigt levested.

De forskellige naturtyper i Vadehavsområdet har hver især en helt specifik og stor betydning for ynglende og trækkende fugle. Det internationale Vadehavsområde udnyttes således årligt af 10-12 millioner trækkende vandfugle af flere end 50 forskellige bestande, ligesom næsten 400.000 par vandfugle yngler i dette unikke kystområde. I alt indgår 19 ynglefuglearter og 27 trækfuglearter i udpegningsgrundlagene for de ni fuglebeskyttelsesområder i den danske del.

Trusler mod områdets naturværdier

En række terrestriske naturtyper som rigkær og overdrev findes i små spredte forekomster, og er derfor truet af fragmentering. Reduktion og fragmentering af egnede levesteder truer en række ynglefuglearter og fiskearter på udpegningsgrundlaget. Næringsstofbelastning og belastning med organisk stof, pesticider og miljøfarlige stoffer truer en række naturtyper, herunder søer og vandløb, samt marine områder. Tilgroning med træer, buske og høje urter er en trussel for samtlige lysåbne naturtyper i området og for områdets sø-naturtyper, og dermed også for levesteder for en række yngle- og trækfuglearter.

Afvanding udgør en trussel mod de fugtige naturtyper og levesteder for almindelig ryle. U hensigtsmæssig græsning med husdyr truer naturtypers funktion som levesteder for ynglefugle og trækfugle. Fiskearterne trues af spærringer i vandløb. Flere invasive arter truer den oprindelige flora og fauna i Vadehavsområdet.

Målsætning og indsats

De overordnede mål er, at områdets økologiske integritet sikres bedst muligt i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje, samt en lav næringsstofbelastning, bekæmpelse af invasive arter og gode sprednings- og etableringsmuligheder for flora og fauna.

Vadehavet fastholdes som et af landets vigtigste yngle- og rasteområder for havpattedyr, fugle og fisk knyttet til kystområder med bl.a. tidevandspåvirkede strandenge og lavvandede havområder.

Det sikres at de mange dynamiske naturtyper prioriteres højt og fastholdes som typiske for området, at de lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne sikres en god naturtilstand, og forekomsterne sammenkædes. Naturtypernes funktion som levesteder for træk- og ynglefuglearter, og øvrige arter på udpegningsgrundlaget sikres.

Der sikres levesteder med individuel hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed overfor forstyrrelser for alle arter på udpegningsgrundlaget.

Der skabes forudsætninger for, at forekomster af sure overdrev, tørvelavninger, kildevæld og rigkær kan sammenbindes hvor det er muligt.

Forholdene for ynglende kystfugle som hvidbrystet præstekrave, klyde, sandterne og dværgterne sikres gennem et antal tilstrækkeligt store ynglesteder med mindst mulig forstyrrelse og prædation.

Tilstanden af rigkærene forbedres og der skabes forudsætninger for en mindre udvidelse af arealet på Fanø og Rømø.

Flodmundinger, rev og vadegræssamfund – udbredelsen og tilstanden sikres, og den karakteristiske, naturlige dynamik fastholdes.

Oversigt over de væsentligste virkemidler til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke relevant
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst	x			

Herunder bekæmpelse af invasive arter				
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger	X			
Ekstensiv drift Fx indførsel eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)	X			
Reducere forstyrrelser		X		
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder	X			
Sammenkædning af naturarealer Fx ved udlæg af naturarealer til samdrift af mindre og adskilte naturområder.	X			